

s. 192, 195, 220, 537; C. Sachs, *The History of Musical Instruments*, New York 1940, s. 252; Mahmut R. Gazimihal, *Asya ve Anadolu Kaynaklarında İklîğ*, Ankara 1958, s. 11-15, 63-66; a.mlf., *Musiki Sözlüğü*, İstanbul 1961, s. 138; a.mlf., *Ülkelerde Kopuz ve Tezeneli Sazlarımız*, Ankara 1975, tür.yer.; a.mlf. [Kösemihal], "De de Korkut Hikâyelerindeki Musiki İzleri", *Ülkü*, XII/71, Ankara 1939, s. 394-397; a.mlf. [Kösemihal], "Halk Şiirlerindeki Musiki İzleri", *Halk Bilgisi Haberleri*, sy. 112, İstanbul 1941, s. 73-76; a.mlf., "Halk Sazları: Halk Sazlarının Kıtalar Arası Yayılışı", *TFA*, V/102 (1958), s. 1619-1621; a.mlf., "Saz ve Tel", a.e., V/103 (1958), s. 1633-1635; a.mlf., "Halk Sazları: Baş Ozan Korkut Ata ve Onun Yelteme Kopuzu", a.e., V/104 (1958), s. 1653-1655; a.mlf., "Türk Halk Çalgıları: Yine Kopuz ve Yelteme Üzerine", a.e., VI/140 (1961), s. 2341-2342; a.mlf., "Halk Musikisi Çalgıları: Kopuzdan Son Hâtturalar", a.e., VI/144 (1961), s. 2437-2438; M. Slobin, *Kirgiz Instrumental Music*, New York 1969, s. 9-16; a.mlf., *Music in the Culture of Northern Afghanistan*, Tucson 1976, s. 248-251; L. Picken, *Folk Musical Instruments of Turkey*, London 1975, s. 263-269, 272; Murat Bardakçı, *Maragalı Abdülkadir*, İstanbul 1986, s. 100, 104; Bahaeddin Ögel, *Türk Kültür Tarihine Giriş: Türk Halk Musikisi Aletleri*, Ankara 1991, IX, 1-31, 34-36, 237-268, 293-294, 300, 303-308, 388-392; Sadi Yaver Ataman, *Türk Halk Musikisi ve Bağlama Metodu*, İstanbul, ts., s. 6-8; F. W. Radloff, *Sibirya'dan* (trc. Ahmet Temir), İstanbul 1994, II, 143, 295; III, 73-75; A. Mehmet Özbek, *Türk Halk Müziği El Kitabı I: Terimler Sözlüğü*, Ankara 1998, I, 120; a.mlf., *Türkülerin Dili*, İstanbul 2009, s. 314; H. G. Farmer, *Onyedinci Yüzyılda Türk Çalgıları* (trc. M. İlhami Gökçen), Ankara 1999, s. 49-50; Erol Parlak, *Türkiye'de El ile (Şelpe) Bağlama Çalma Geleneği ve Çalış Teknikleri*, Ankara 2000, s. 5-55; Metin Ergun, *Kazak Aşık Tarzı Şiir Geleneği Akın ve Cıravlar*, Ankara 2002, s. 115-117; Nazim Paşayev – Valide Paşayeva, "Eski Oğuzların İnanışları ve Mitolojik Görüşleri", *Türkler* (ed. Hasan Celal Güzel v.dğr.), Ankara 2002, III, 345-357; Sanat Kibirova, "Doğu Türkistan Budist Mağara Resimlerinde Müzik Enstrümanlarının Olağandışı Tasvirleri" (trc. Özgür Çınarlı – Ayşe Nihan Temel), a.e., III, 932-936; İrfan Gürdal, "Kopuz ve Türk Dünyası Halk Çalgıları", a.e., XIX, 105-111; M. Fuad Köprülü, *Edebiyat Araştırmaları*, Ankara 2004, I, 106-112, 131, 135, 229; Nurettin Albayrak, *Ansiklopedik Halk Edebiyatı Terimleri Sözlüğü*, İstanbul 2004, s. 331-332; Doğan Kaya, *Ansiklopedik Türk Halk Edebiyatı Terimleri Sözlüğü*, Ankara 2007, s. 436-437; K. Reinhard – U. Reinhard, *Türkiye'nin Müziği* (trc. Sinemis Sun), Ankara 2007, II, 83; Recep Uslu, *Fâtiḥ Sultan Mehmed Döneminde Müsiki ve Şems-i Rûmî'nin Mecmûa-i Güfte'si*, İstanbul 2007, s. 25, 31, 39, 51, 94, 106, 108, 132; Süleyman Şenel, *Kastamonu'da Aşık Fasılları*, İstanbul 2007, I, 74, 85, 86; a.mlf., *İstanbul Çevresi Alan Araştırmaları*, İstanbul 2010, II, 29; Melih Duygulu, *Türk Halk Müziği Sözlüğü*, İstanbul 2014, s. 297-298; Ahmet Caferoğlu, "Cihan Edebiyatında Türk Kobuz'u", *Ülkü*, VIII/45, Ankara 1936, s. 203-215; VIII/48 (1937), s. 411-426 (bu makale için ayrıca bk. *Türkler* [ed. Hasan Celal Güzel v.dğr.], Ankara 2002, IV, 144-150); Hüseyin Namık Orkun, "Eski Türklere Kopuz ve Kopuzcular", *Kopuz*, sy. 7, Samsun 1943, s. 148-149; Sadık Uzunoglu, "Kütahya'da Kopuzlu Ozanlar",

TFA, I/4 (1949), s. 54-55; Nihal Atsız, "Kopuzlama ve Oğuzlama", *Orkun*, sy. 34, İstanbul 1951, s. 10-11; Ali Rıza Avni, "Türk Musikisinin Eski ve Millî Sazı Kopuz Hakkında Bir Etüd", *MM*, sy. 161 (1961), s. 138; sy. 163, s. 163; Cahit Öztelli, "Halk Edebiyatı Terimleri Sözlüğü-3", *TFA*, X/206 (1966), s. 4193; Kemal Özergin, "XVIII. Yüzyıla Ait Bir Çalgı Adları Cedveli", a.e., XII/252 (1970), s. 5669-5670; a.mlf., "Evliya Çelebi'ye Göre XVII. Yüzyılda Osmanlı Ülkesinde Çalgılar III", a.e., XIII/264 (1971), s. 6033; E. P. Judetz, "Romen Kopuzu", *MM*, sy. 261-262 (1970), s. 20-22; Meserret Dirioz, "Kopuz ve Klâsik Edebiyatımız", *TK*, sy. 168 (1976), s. 730-737; İsmail Doğan, "Macar Epik Şiir Geleneğinin Kökenleri", *DTCFD*, II/44 (2004), s. 5-7; Mirza Bala, "Kopuz", *İA*, VI, 853-854.

ERAY CÖMERT

KORNRUMPF, Hans-Jürgen

(1926-2012)

Alman şarkiyatçısı
ve Osmanlı tarihçisi.

18 Temmuz 1926 tarihinde Berlin'de dünyaya geldi; babası tüccardı. İlk ve orta öğrenimini gördükten sonra (1933-1944) 1944'te liseden ayrılıp askerlik hizmetiyle gönderildiği Rus cephesinde esir düştü. 1945'te serbest bırakılınca Berlin'e döndü. Burada özel bir programdan faydalanıp liseyi bitirdi. 1948'de Berlin Freie Universität'e kaydolarak İslâm Bilimleri ve Tarih bölümlerinde yüksek öğrenime başladı; Arapça, Türkçe ve Farsça öğrendi. 1955'te aynı üniversitede *Das shi'itische Bild 'Alis und des Islams nach dem Nahdj al-Balāgha des Sharif ar-Radi* (gest. 406/1016) başlıklı doktora tezini sundu. 1958'e kadar Ankara Üniversitesi İlahiyat ve Hukuk fakültelerinde Almanca okutmanlığı yaptı. Kısa bir süre tekrar Almanya'da bulundu, ardından Kahire Üniversitesi'nin Yabancı Diller Yüksek Okulu'nda okutmanlığa tayin edildi. 1961-1965 yıllarında Hamburg'da Nah-und Mittelost-Verein ve Deutsches Orient Institut'ta görev yaptı. 1966'da bu kuruluşların dokümantasyon servisinin müdürlüğüne getirildi. Dört yıl Hamburg Üniversitesi'nin Yakın-doğu Tarihi ve Kültürü Bölümü'nde kütüphaneci ve okutman olarak çalıştı. 1971'den itibaren Mainz Üniversitesi'nin Mütercim-Tercümanlık Bölümü'nde Türk ve Arap öğrencileri için Almanca ve İngilizce dersleri verdi. 1975'te aynı üniversitede İslâm filolojisi ve İslâm bilimleri alanında doçent olup üniversitenin Şarkiyat Bölümü'nün akademik kadrosuna dahil edildi. Emekliye ayrılıncaya kadar burada ders okutmaya devam etti. Daha sonra da yıllar boyunca değişik konuların ele alındığı seminerleri yönetti. Ayrıca Deutsche

Hans-Jürgen
Kornrumpf

Morgenländische Gesellschaft ve Südost-europa-Gesellschaft topluluklarının üyeleri arasında yer aldı. Türk kültürü ve Türkiye tarihi üzerine yaptığı çalışmalar dolayısıyla, 1981'de Mustafa Kemal Atatürk'ün doğumunun 100. yıl dönümü münasebetiyle kendisine bir plaket verildi. 15 Aralık 2012'de Bamberg'de öldü. Hans-Jürgen Kornrumpf'un en belirgin iki özelliğinden biri işlediği konulara alçak gönüllülükle yaklaşması, diğeri de öğrencilerini teşvik amacıyla sergilediği ciddiyettir.

Eserleri. Hans-Jürgen doktora tezinin gözden geçirilmiş şeklini *Der Islam* dergisinde bir makale halinde yayımlamıştır: "Untersuchungen zum Bild 'Alis und des frühen Islams bei den Schiiten (nach dem Nahdj al-Balāgha des Šarif ar-Radi)" (*Isl.*, sy. 45/1-2 [1969], s. 2-63, 261-298). Onun eserlerinin bir kısmını Türkçe sözlükler teşkil etmektedir. Bunlardan bazılarını Karl Steu-erwald'ın, Cernat Köprülü ve diğer bazı kişilerin iş birliğiyle gerçekleştirmiştir. Kendi yazdığı sözlükler şunlardır: *Langenscheidt's Universal Dictionary English-Turkish, Turkish-English* (Berlin 1960, 1979); *Langenscheidt's Universal-Wörterbuch Türkisch-Deutsch, Deutsch-Türkisch* (Berlin 1961, 1976); *Dictionnaire Universel Langenscheidt Turc-Français, Français-Turc* (Berlin 1966); *Langenscheidt's Taschenwörterbuch der türkischen und deutschen Sprache. II: Türkisch-Deutsch* (Berlin 1987).

Sözlük çalışmaları dışında en çok yoğunlaştığı alan Osmanlı Devleti'nin toprak idaresi tarihi olup XIX ve XX. yüzyıl Osmanlı tarihiyle ilgili incelemeleri de mevcuttur ve bu konularda birçok kitap, makale, eleştiri yazmıştır. Kaleme aldığı kitaplar şunlardır: **1. Syrien: Grundlagen und Möglichkeiten von Beteiligungen und Investitionen privater deutscher Unternehmen** (Hamburg 1964). **2. VAR: Wirtschaftsstrukturwandel und Entwicklungshilfe** (Hamburg 1966). **3. Osmanische Biblio-**

graphie mit besonderer Berücksichtigung der Türkei in Europa (Leiden-Köln 1973). Hemen bütün çalışmalarında önemli bir payı olan eşi Jutta Kornrumpf ile birlikte hazırladığı bu bibliyografya *Handbuch der Orientalistik T'n* bir ekidir. **4.** *Die Territorialverwaltung im östlichen Teil der europäischen Türkei vom Erlaß der Vilayetsordnung (1864) bis zum Berliner Kongreß (1878) nach amtlichen osmanischen Veröffentlichungen* (Freiburg 1979). Doçentlik tezi olan eser, Osmanlı Devleti'nin toprak idaresinde Teşkil-i Vilâyet Nizamnâmesi'nden sonra meydana gelen süreçleri anlatan bir el kitabı mahiyetindedir. **5.** *Die Territorialverwaltung im östlichen Teil der europäischen Türkei vom Berliner Kongreß (1878) bis zu den Balkankriegen (1912/13) nach amtlichen osmanischen Veröffentlichungen* (München 1983). Bir önceki eserin devamıdır. **6.** *An Historical Gazetteer of Cyprus (1850-1987) with Notes on Population* (Frankfurt 1990). Müellifin yine eşiyle birlikte hazırladığı bu eserde, Kıbrıs'ın XIX. yüzyıl genel sayımlarından yola çıkılarak adanın mahallî isimler konusunda uğradığı değişimler ele alınır. Kitabın ekinde 1290 (1873) tarihli Osmanlıca bir haritanın sûreti bulunmaktadır. **7.** *Die Territoriale Verwaltungseinheiten und Kadiamtsbezirke in der europäischen Türkei (ohne Bosnien und Ungarn). Ein Versuch* (Stutensee 1995). **8.** *1944/45 in Rumänien und in der Ukraine: Zur Kriegsgeschichte im Südosten* (Stutensee 1995). **9.** *Fremde im Osmanischen Reich 1826-1912/13. Bio-bibliographisches Register* (Stutensee 1998, Jutta Kornrumpf ile birlikte). **10.** *1955/58 in der Türkei. Erlebtes und Erfahrenes* (Stutensee 2001). **11.** *Beiträge zur osmanischen Geschichte und Territorialverwaltung* (İstanbul 2001). Bu eserde, Kornrumpf'un 1971-1996 yılları arasında Osmanlı tarihi ve toprak idaresi üzerine yazdığı makaleleri bir araya getirilmiştir.

BİBLİYOGRAFYA :

Bibliographie der Deutschsprachigen Arabistik und Islamkunde (ed. Fuat Sezgin), Frankfurt 1992, XV, 275-276; Bülent Gül, "Almanya'da Türkoloji Çalışmaları (Tarihî Gelişim, Türkologlar, Dergiler)", *Türkbilig*, sy. 11, Ankara 2006, s. 74, 95; Thomas Scheben, "Passing away of Prof. Dr. Hans-Jürgen Kornrumpf", <http://h-net.msu.edu/cgi-bin/logbrowse.pl?trx=vx&list=h-turk&month=1301&week=c&msg=OVys7hoDdr35W0n467f95g&user=Epw> (maddenin yazımında ayrıca eşi Jutta Kornrumpf'dan alınan bilgilerden de yararlanılmıştır).

SEVGİ AÇCAĞUL

KORTANTAMER, Tunca (1941-2002)

Eski Türk edebiyatı
araştırmacısı.

Zonguldak'ta doğdu. İlk öğrenimini Çankırı'da, orta ve lise öğrenimini Ankara ve İstanbul'da yaptı (1961). Ardından girdiği Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi'nden 1965'te mezun oldu. Millî Eğitim Bakanlığı tarafından gönderildiği Almanya'da Goethe Enstitüsü'nde dil öğrenimini tamamladıktan sonra Mainz Üniversitesi ile Freiburg Albert Ludwigs Üniversitesi'nde Osmanlıca, Türk lehçeleri, Arap ve Fars edebiyatları, karşılaştırmalı Avrupa edebiyatı ve Latince derslerine katıldı. Hans Robert Roemer yönetiminde hazırladığı *Leben und Weltbild des Altosmanischen Dichters Ahmedî Unter Besonderer Berücksichtigung Seines Diwans* adlı tezle doktor unvanını aldı. Bir süre Hamburg Doğu Araştırmaları Enstitüsü'nde öğretim görevlisi olarak çalıştı. 1976'da Konya Selçuk Üniversitesi Eğitim Enstitüsü Eski Türk Edebiyatı Kürsüsü'nde göreve başladı. Aynı yıl Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'ne geçti. *Nev'îzâde Atâyî ve Hamsesi* adlı çalışmasıyla 1983'te doçent oldu, 1988'de profesörlüğe yükseldi. 24 Ağustos 2002'de İzmir'de öldü, mezarı Bornova'dadır. Ölümünden sonra anısına bir sempozyum düzenlenmiş (I. Klasik Türk Edebiyatı Sempozyumu, Kayseri 25-26 Mayıs 2007), iki özel sayı ile (*Turkish Studies International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, Tunca Kortantamer özel sayısı I, II/3, Summer 2007; Tunca Kortantamer özel sayısı II, II/4, Fall 2007) bir armağan kitabı hazırlanmıştır (*Tunca Kortantamer İçin*, İzmir 2007). Ça-

Tunca
Kortantamer

lışmalarını daha çok eski Türk edebiyatı alanında yoğunlaştıran Tunca Kortantamer şerh, belâgat, mektup ve mizah sahalarında da dikkate değer çalışmalar yapmıştır. Meslektaşlarından farklı olarak eski Türk edebiyatına ait metinleri modern metotlarla ele alıp incelemiş, çeşitli makaleleri ve kitapları ile eski metinlere yeni bakış açılarıyla yeni yorumlar getirebileceğini ortaya koymuştur.

Eserleri. **1.** *Leben und Weltbild des Altosmanischen Dichters Ahmedî, Unter Besonderer Berücksichtigung Seines Diwans* (Freiburg im Breisgau 1973). Müellifin XIV. yüzyıl şairlerinden Ahmedî'nin hayatı, fikirleri, sanatı ve divanı üzerine yaptığı doktora tezidir. **2.** *Es ki Türk Edebiyatı-Makaleler 1* (Ankara 1993). 1977-1990 yılları arasında çeşitli dergilerde yayımlanmış on bir makalesini içermektedir. **3.** *Nev'îzâde Atâyî ve Hamsesi* (İzmir 1997). Doçentlik çalışması olan bu eserde Nev'îzâde Atâî hakkında bilgi verilmiş, onun *Sâkinâme (Âlemnümâ), Nefhatü'l-ezhâr, Sohbetü'l-ebkâr, Heft Hân ve Hilyetü'l-efkâr* adlı mesnevilerinden meydana gelen hamsesi dönemin sosyal hayatına ışık tutacak şekilde incelenmiştir. **4.** Ermeni Dosyası (İzmir 2002, Nuri Bilgin ile birlikte). Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk-Ermeni İlişkileri Araştırma Grubu faaliyetleri çerçevesinde hazırlanmış bir dosyadır. **5.** *Eski Türk Edebiyatı-Makaleler 2* (haz. Şerife Yağcı – Fatih Ünal, Ankara 2004). Kortantamer'in 1977-1999 yıllarında yayımlanmış on makalesiyle "Modern Dünyanın Kendi Klasiklerine Yaklaşım Biçiminden Öğrenilecek Çok Şey Vardır" başlıklı bir konuşma metninden meydana gelmektedir. **6.** *Temmuzda Kar Satmak – Örnekleriyle Geçmişten Günümüze Türk Mizahı* (haz. Şerife Yağcı – Fatih Ünal, Ankara 2007). Türk mizahına dair çeşitli makaleleriyle 1997'de İzmir Radyosu'nda mizah konusunda yaptığı konuşmalarından oluşmaktadır.

BİBLİYOGRAFYA :

Turgut Akpınar, *Kültür Tarihinden Esintiler*, İstanbul 2006, s. 7-16; Samire Kortantamer, "Tunca Kortantamer: Hayatı ve Eserleri", *Tunca Kortantamer İçin* (ed. Yavuz Akpınar), İzmir 2007, s. 1-6; Nuri Bilgin, "Tunca Hoca'nın Ardından", a.e., s. 17-20; Mehmet Özmen, "İdealist Bir Bilim Adamı: Tunca Kortantamer", a.e., s. 25-29; Ömer Faruk Huyugüzel, "Prof. Dr. Tunca Kortantamer'in Ardından", a.e., s. 31-33; Mine Mengi, "Tanıdığımız Tunca Kortantamer", *I. Klasik Türk Edebiyatı Sempozyumu (Prof. Dr. Tunca Kortantamer Hatırasına)* (haz. Atabey Kılıç v.dğr.), Kayseri 2009, s. 1-3.

ATABEY KILIÇ